

Inwestor: Uniwersytet Warmińsko - Mazurski, ul. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn

**ROZPOZNANIE KONSERWATORSKIE,
OPIS STANU ZACHOWANIA WRAZ Z WYTYCZNYMI KONSERWATORSKIMI
DOT.NADŚWIETLA ZEWNĘTRZNEGO
DACHU PAŁACU
W ŁĘŻANACH
GM.RESZEL**

**Opracowała w kwietniu 2023 na zlecenie :
mgr sztuki konserwator Justyna Dzieciatkowska
Wall Art. Paper
Ul. Wilgi 3A/7
10-141 Olsztyn**

Dokumentacja chroniona prawami autorskimi

1.KARTA TYTUŁOWA

PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Nadświetle zewnętrzne dachu pałacu w Łęczanach, Łęczany 23 11-413 Reszel

Autor: projekt architektoniczny architekt Bratz zBerlina

Czas powstania: 1909-1910

Materiał i technika: drewno konstrukcyjne dachu, przebudowane poprzez dodanie stalowych konstrukcji skośnego dachu pokrytego szkłem zbrojonym, okna krosnowe, jednoramowe

ZAKRES PRAC:

Opracowanie dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania świetlika wraz ze skróconymi badaniami konserwatorskimi określającymi kolorystykę w.w. elementów, określenie materiałów pierwotnych i wtórnych. Wytyczne do projektu architektonicznego uwzględniającego remont nadświetla pałacu.

INWESTOR:

Uniwersytet Warmińsko - Mazurski, ul. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn

WYKONAWCA:

Wall Art. Paper Justyna Dzieciatkowska

Ul. Wilgi 3A/7

10-141 Olsztyn

e-mail: j_dzieciatkowska@o2.pl lub wallartpaper@gmail.com

tel.: +48664925888

ZAWARTOŚĆ DOKUMENTACJI:

Dokumentacja opisowa: stron

Dokumentacja fotograficzna: stron

2. SKRÓCONA HISTORIA OBIEKTU

Ok. 1885 r. Majątek ziemski w Łężanach zakupił Gustaw Wilhelm Liebegott Fisher (1841-1885) i jego żona Zofia Elfrie de Jochmann zwana Ellą (1848-1934). Po śmierci męża Ella Fisher sama zarządzała majątkiem. Wg. danych z 1889 r. posiadała 414 ha ziemi, w tym 296 ha gruntów ornych, 55 ha łąk, 11 ha lasów.

1903 r. Ella Fisher przekazała majątek synowi, Gustawowi Siegfriedowi Reinholdowi Fisher zwany Reinholdem (1870-1940) był oficerem floty niemieckiej.
W 1905 r. Reinhold Fisher poślubił Edith z domu Rath (1881-1922)
W 1907 r. urodziła się córka Erika Renate zwana Reną (1907-1958)
W 1909 r. urodził się syn Reinhold jr. (1909-1991)

1909 r. W Łężanach ustanowiono majorat – od tej pory posiadłość nie mogła być dzielona przy dziedziczeniu, ani sprzedawana, ani zajmowana.

1909-1910 r. Budowa nowej siedziby – neobarokowego pałacu wraz z parkiem pałacowym wg. Projektu berlińskiego architekta Bratza.

1910 r. Kapitan Reinhold Fisher i jego matka Ella otrzymali dziedziczne szlachectwo wraz ze zmianą nazwiska na von Fisher-Losainen.
W 1913 r. Reinhold von Fisher-Losainen został kontradmirałem
W 1919 r. opuścił czynną służbę wojskową
W 1922 r. umarła jego pierwsza żona Edith.

1929 r. Wg. Danych z 1929 r. dobra łężańskie wraz z folwarkiem Plenowo obejmowały 626 ha ziemi, w tym 345 ha gruntów ornych, 30 ha łąk, 105 ha pastwisk, 93 ha lasów. Hodowano 75 koni, 180 sztuk bydła (w tym 70 krów mlecznych), 200 świń i 80 owiec. Na terenie folwarku funkcjonowała cegielnia oraz młyn.

1931 r. Reinhold von Fisher -Loseinen ożenił się po raz drugi. Jego wybranka Nora Myller von Rautenfels (1894-1945) była rozwiedziona z bałtyckim oficerem Gustawem Kowelin. Matka admirała Ella na znak protestu wyprowadziła się z Łężan. Zmarła w 1934 r. w Wiesbaden.

1940 r. Zmarł Reinhold von Fisher – Losainen. Dobrami Łężańskimi zarządzała wdowa Nora.

1945 r. Wkroczenie Armii Czerwonej na Prusy Wschodnie.
Nora von Fisher-Losainen uciekła z Łężan i w Górowie Iławeckim popełniła samobójstwo.
Pałac został splądrowany przez wojsko i ograbiony z ruchomego wyposażenia. **Pozostałe wyposażenie spalono. Spalono także stary dworek znajdujący się u podnóża pałacu.**

1949-1954 Po wojnie Łężański majątek przejęło państwo. Całość należała do Państwowych Nieruchomości Ziemskich (PNZ) z dyrekcją w Giżycku.
Folwark został zajęty przez Państwowe Gospodarstwo Rolne.
Pałac użytkował Fundusz Wczasów Pracowniczych.
Zorganizowano noclegi na ok. 80 łóżek, stołówkę (w holu główny), bufet, salę telewizyjną (sala złota), świetlicę (w Sali balowej).

1954 r. Majątek Łężany przejęła Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie. Utworzono tu Rolniczy Zakład doświadczalny dla studentów WSR. W pałacu przeprowadzono remont i zorganizowano noclegi dla kadry i studentów odbywających praktyki. 60-75 osób. Ponad to była tu sala seminaryjna, świetlica biblioteczna, stołówka, zaplecze gospodarcze, sanitariaty, mieszkanie kierownika praktyk i kierownika domu studenckiego.

70-te XX w. Aby zapobiec szybkiej dewastacji budynku – do pałacu przeniesiono biura oraz pocztę, ośrodek zdrowia, rybackie pomieszczenia hodowlane. Utworzono przedszkole i stołówkę pracowniczą.

1990 r. Rolniczy Zakład Doświadczalny w Łężanach, wchodzący dotychczas w skład Skarbu Państwa, został przekazany ART. W wieczyste użytkowanie.

1992 r. Z powodu kłopotów finansowych uczelnia ogłosiła przetarg na dzierżawę gospodarstwa. Przetarg wygrał poseł SLD Tadeusz Matyjek.

1992-2003 Dzierżawca uporządkował park, przeprowadził konserwację reprezentacyjnych pomieszczeń parteru. Prace konserwatorskie wykonał malarz Henryk Zagórski.

1993 r.Remont dachów pałacu.

2001 r. Olsztyński Sąd Okręgowy uznał umowę dzierżawy pałacu za „nieistniejącą”.

Od 2003 r. Właścicielem zespołu pałacowego i folwarku jest Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie(dawniej ART.).

2004 r. Remont pokoi gościnnych na pierwszym piętrze.

2006 r... Badania konserwatorskie nawarstwień występujących na ścianach wewnątrz, stropach, stolarkach pałacu w Łężanach. Mgr sztuki konserwator J.Dzieciatkowska T.1 cz. Opisowa, T II cz. Fotograficzna

2006 r. ... Projekt budowlano-wykonawczy adaptacji pałacu w Łężanach. Pracownia SPAPA Państwo Mikulscy-Bąk

Próby konserwacji i dobór technologii konserwacji odkrytych fragmentów dekoracji malarskich na ścianach i sufitach wewnątrz pałacu w Łężanach. E.Buszko

2008 r. Badania konserwatorskie Holu wejścia głównego do pałacu w Łężanach. D. Pestka

2008 r. Remont pałacu – I ETAP

2010 r. ... Konserwacja stolarek okiennych

3. OPIS i STAN ZACHOWANIA NADŚWIETLA ZEWNĘTRZNEGO wraz z SERWISEM FOTOGRAFICZNYM

Budowa:

Nadświetle będące przedmiotem opracowania znajduje się w wyższym dachu mansardowym, przykrywającym duży korpus pałacu, obok wieży i niższej części w której znajduje się kuchnia. Dach kryty dachówką ceramiczną esówką.

Nadświetle widać w połaci wschodniej dachu. Doświetlało nie tylko reprezentacyjną, główną klatkę schodową pałacu ale także wnętrza poddasza zaadaptowane na mieszkania dla służby.

Pierwotnie nadświetle w całości było wykonane w drewnianej konstrukcji i było połączone z konstrukcją dachu.

Ślady pozostałości tego rozwiązania można zauważyć na poddaszu. Są to przecięte konstrukcyjne belki nośne. Ponad to dwie belki nadprożowa i dolna połączone czterema pionowymi, pomiędzy którymi wstawiono pięć drewnianych okien. Ośmiopodziałowe, okna jednoramowe/krosnowe, podziały tworzą szpros.

Najprawdopodobniej w wyniku pożaru, który miał miejsce na terenie zabudowań pałacowych w 1945 roku, spłonęła oryginalna drewniana konstrukcja nadświetla(ślady na drewnie którego nie wymieniono).

Po II wojnie światowej, zniszczenia naprawiono wprowadzając współczesne materiały i rozwiązania. Drewniane elementy zastąpiono stalowymi, na których położono zbrojone szyby. Zniszczone elementy więźby, połączono konstrukcyjnie stalowymi ściągamami ze śrubami rzymskimi.

Stan zachowania drewnianych belek nadświetla jest bardzo zły.

Remont dachu który przeprowadzono w 1993 roku oraz w 2003 roku, niestety nie uwzględnił wymiany zniszczonych elementów drewnianej więźby, wymieniono tylko dachówkę z obróbkami blacharskimi i systemem odprowadzenia wody z dachu.

Niestety drewniana konstrukcja dachu jest w złym stanie, w wielu miejscach widoczne są aktywne żerowiska owadów, ślady świeżych trotów leżą na podłodze poddasza. Zauważalne są także wygryzione przez spuszczele i kołatki fragmenty drewna.

Dnia 13 kwietnia 2023 roku odbyła się na podstawie zgłoszenia Zarządcy pałacu, wizja lokalna, która ujawniła degradację drewnianej konstrukcji istniejącego nadświetla w 50% . Najbardziej zniszczona jest górna belka nadprożowa okien na której wspierają się stalowe kątowniki. Na nich leżą zbrojone szyby.

W wielu miejscach szyby są spękane, zauważono że jedna szyba zsunęła się tworząc niebezpieczną szeroką szparę przez którą wlewa się do wnętrza woda opadowa.

Na drewnianej podłodze najwyższej części poddasza, która zachowała się w 1/3 powierzchni wzdłuż ścianki z poziomo zamocowanymi prostokątnymi oknami, widoczne są stare i nowe zacieki od zalewającej wewnątrz wody opadowej.

Zalewanie wodą opadową powtarza się cyklicznie, co ma wpływ na stan zachowania drewnianej podłogi. Drewno jest rozwarstwione, zbutwiałe. Zauważono ślady biologicznego porażenia drewna, które straciło swoją wytrzymałość.

Jeśli chodzi o stolarki okienne, które osadzono w pozostałych starych belkach nadświetla, to ich oboknia są zamocowane od strony wnętrza pomieszczenia do belek.

System otwierania na zawiasach i ferajtkach do wnętrza. Dodatkowo oboknie od dołu utrzymuje, cementowy tynk położony na ścianie znajdującej się pod belką. Zauważalny jest powstały skos leżących okien, wyraźnie podtrzymanych przez tynk.

Zniszczenia stolarek okiennych związane są ze stałym zalewaniem ich przez wodę spływającą z daszku świetlika. Najbardziej wyboczone i wypaczone jest drugie i trzecie okno licząc od wieży.

Sfotografowano istniejące na ścianach i wyposażeniu obiektu, stare sondy wykonane w latach ubiegłych 2006 w ramach projektu adaptacji budynku.

Fot. Nr 1. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęzanach. Elewacja wschodnia, obok wieży wyższy dach mansardowy z wystawkami doświetlającymi poddasze oraz wyżej rząd pięciu prostokątnych okien świetlika. Stan w kwietniu 2023 r. fot. Wyk. J. Dzieciatkowska..

Fot. Nr 2. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęzanach. Elewacja wschodnia, widok na dach mansardowy oraz na rząd pięciu prostokątnych okien świetlika. Stan w kwietniu 2023 r. Zauważalna zniszczona belka nadproża obszar nad trzema oknami, licząc od wieży. Belki mają pozostałości spalenia.

Najprawdopodobniej efekt pożaru jaki wybuchł w 1945. Ślady te zostały zamalowane warstwami farb. fot. Wyk. J. Dzieciatkowska.

Fot. Nr 3, 4. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Na górnej fotografii widoczna ściana znajdująca się na wprost, jest zbudowana z konstrukcji mieszanej drewnianej z wypełnieniem cegłą i powierzchnią zatartą tynkiem cementowym. Ściana skośna po prawej stronie kalenicy, wtórnie wykonana na stalowych kątownikach o podobnym przekroju z jakich wykonano konstrukcję na której leżą szyby. Od strony poddasza oraz wnętrza światlika pokryto ją silnym tynkiem cementowym a następnie pomalowano warstwami białych farb.. Stan w kwietniu 2023 r

Fot. Nr. 4. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Widoczna oryginalna belka pierwotnej konstrukcji dachu po przebudowie światlika. Widoczna wprowadzona

śruba rzymska i ściąg, łączący wycięte fragmenty belek. Nad nimi widoczny rząd okien nadświetla. Stolarki zniszczone, z powodu częstego zalewania wodą opadową spływającą ze szklanego daszku światlika. Warstwy malarskie pokrywające stolarki oraz belki pudrują się i osypują.

Fot.

Nr. 5, 6. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łężanach. Wnętrze poddasza. Świetlik. Widoczne krzywo osadzone stolarki, wyboczone zdeformowane skrzydła oraz liczne zacieki brudu ujawniające zniszczenia związane z zalewaniem wnętrza wodą opadową. Szyby leżące na stalowych kątownikach nie zapewniają bezpiecznego odpływu wody z dachu ponieważ są spękanе. W wielu miejscach się zsunęły tworząc szczeliny przez które płynie woda opadowa. Dodatkowo metalowa konstrukcja jest skorodowana ponieważ warstwy malarskie które ją zabezpieczały odpadły,

Fot. Nr. 7. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Widoczne krzywo osadzone stolarki, dostawione wtórnie do belek konstrukcyjnych pierwotnego rozwiązania. Wyboczone zdeformowane skrzydła, zgniłe drewno, rozwarstwione, nie spełniającej swojej funkcji technicznej, zabezpieczającej wnętrze przed zamakaniem. Ponad to woda spływająca po szybach i oknach , wpływa pomiędzy dolną belkę a oboknia okien, istnieje zagrożenie, że dolna obecnie nie widoczna belka, może być także w bardzo złym stanie zachowania. Jej rzeczywisty stan będzie możliwy do oceny dopiero podczas prac demontażowych blachy parapetu.

Fot. Nr. 8. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Sondy wykonane w ubiegłych latach do projektu remontu budynku. Nawarstwienia na ścianie powstałej po 1945, widoczne tynki wapienno-piaskowo-cementowe położone w grubej warstwie a na nich warstwa pobiału wapiennej w kolorze rozbielnego ugru(żółcieni), kolejna ostatnia warstwa najprawdopodobniej z końca XX w. to cienkowarstwowe cementowe zatarcie, pomalowane warstwą białej farby emulsyjnej.

Fot. Nr. 9. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łężanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Sondy wykonane w ubiegłych latach do projektu remontu budynku. Ściana nad rzędem okien wewnętrznych doświetlających korytarz ostatniej kondygnacji przeznaczonej na mieszkania dla służby. Nawarstwienia na ścianie powstałej po 1945, widoczne tynki wapienno-piaskowo-cementowe położone w grubej warstwie a na nich warstwa pobiału wapiennej w kolorze rozbielonego ugru(żółcieni), kolejna ostatnia warstwa najprawdopodobniej z końca XX w. to cienkowarstwowe cementowe zatarcie, pomalowane warstwą białej farby emulsyjnej. Dookoła okna ościeże wykończone silnym tynkiem cementowym.

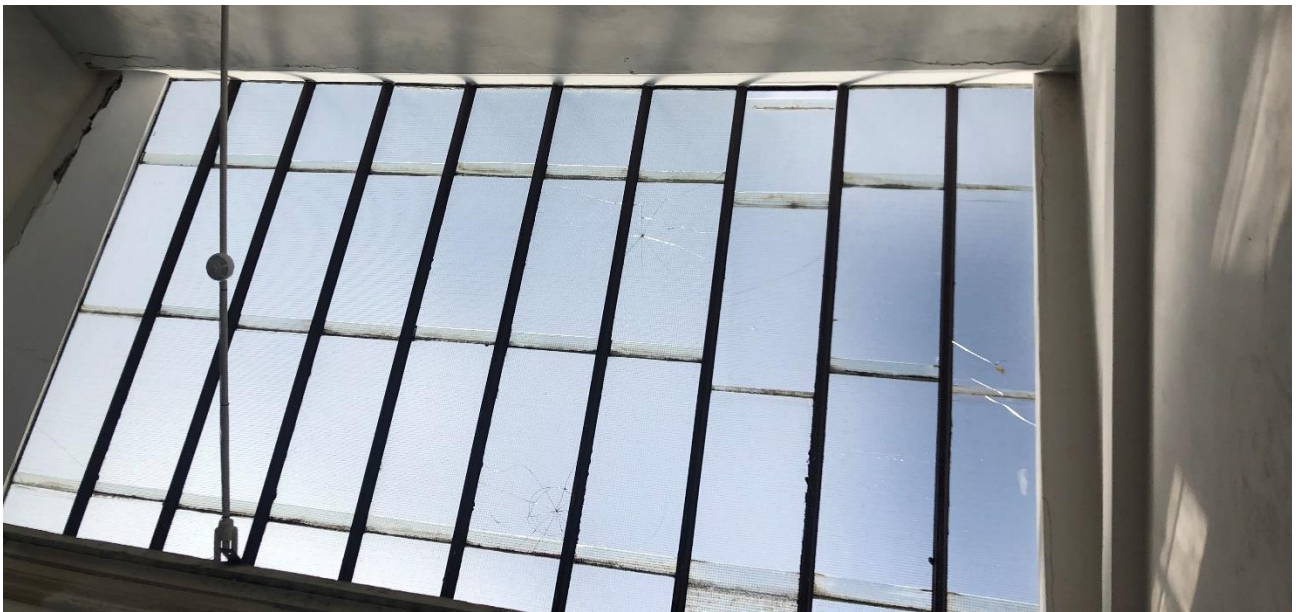
Fot. Nr. 10, 11. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Świetlik. Sondy wykonane w ubiegłych latach do projektu remontu budynku. Widoczne krzywo osadzone stolarki, dostawione wtórnie do belek konstrukcyjnych pierwotnego rozwiązania. Wyboczone zdeformowane skrzydła, zgniłe drewno, rozwarstwione, nie spełniające swojej funkcji technicznej, zabezpieczającej wnętrze przed zamakaniem. Ponad to woda spływająca po szybach i oknach, wpływa pomiędzy dolną belkę a oboknia okien, istnieje zagrożenie, że dolna obecnie nie widoczna belka, może być także w bardzo złym stanie zachowania. Jej rzeczywisty stan będzie możliwy do oceny dopiero podczas prac demontażowych blachy parapetu.

Fot. Nr. 12. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Sondy wykonane w ubiegłych latach do projektu remontu budynku. Widoczne stolarki, dostawione wtórnie do belek konstrukcyjnych pierwotnego rozwiązania. Zawilgocone, zgniłe drewno, rozwarstwione, ze znacznymi ubytkami masy w dramatycznym stanie technicznym, nie spełniającej swojej funkcji technicznej. Ponad to woda spływająca po szybach i oknach , wpływa pomiędzy dolną belką a oboknia okien, istnieje zagrożenie, że dolna obecnie nie widoczna belka, może być także w bardzo złym stanie zachowania. Jej rzeczywisty stan będzie możliwy do oceny dopiero podczas prac demontażowych blachy parapetu.

Fot. Nr. 13, 14. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Okno poddasza z nadświetłem. Widoczne stolarki, dostawione wtórnie do belek konstrukcyjnych pierwotnego rozwiązania. Zawilgocone, zgniłe drewno, rozwarstwione, nie spełniające swojej funkcji technicznej. Ponad to woda spływająca po szybach i oknach, wpływa pomiędzy dolną belkę a oboknia okien, istnieje zagrożenie, że dolna obecnie nie widoczna belka, może być także w bardzo złym stanie zachowania. Jej rzeczywisty stan będzie możliwy do oceny dopiero podczas prac demontażowych blachy parapetu. Skrzydła okienne mają szyby osadzone na kit olejny, który w wielu miejscach odpadł.

Fot. Nr. 15, 16. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Świetlik. Widoczne stolarki, dostawione wtórnie do belek konstrukcyjnych pierwotnego rozwiązania. Zauważalne zniszczone w. malarskie które się osypują. Zawilgocone, zgniłe drewno, rozwarstwione, ze znacznymi ubytkami masy w dramatycznym stanie technicznym, nie spełniającej swojej funkcji technicznej. Ponad to woda spływająca po szybach i oknach, wpływa pomiędzy dolną belkę a oboknia okien, istnieje zagrożenie, że dolna obecnie nie widoczna belka, może być także w bardzo złym stanie zachowania. Jej rzeczywisty stan będzie możliwy do oceny dopiero podczas prac demontażowych blachy parapetu.

Fot. Nr. 17, 18. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łężanach. Wnętrze poddasza. Świetlik. Widoczne stolarki doświetlające korytarz zaadaptowanego na cele mieszkalne poddasza. Poniżej fragment zachowanej podłogi, która została częściowo usunięta. Stan zachowania podłogi jest zły i wynika ze stałego zamakania świetlika. Widoczne liczne zacieki stare i nowe oraz porażone biologicznie drewno. Poniżej widoczny świetlik w wersji współczesnej z wprowadzoną stalową ramą nad schodami klatki schodowej. Na ramie ułożono zbrojone szyby. Prace te wykonano po pożarze w 1945 roku, i były doskonałym działaniem zabezpieczającym i doświetlającym wnętrze jak na czasy powojenne.

Fot. Nr. 19. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łężanach. Wnętrze poddasza. Światlik. Fragment zniszczonej belki konstrukcji dachu. Poniżej deskowanie które dołożono do zniszczonej belki, co oznacza że nie uwzględniono jej naprawy, tylko pozostawiono. Aktualny stan wymaga jak najszybszej interwencji.

Fot. Nr. 20. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęzanach. Wnętrze poddasza. Widoczne współczesne ściany boczne wokół świetlika. W głębi skos ściany osadzonej na stalowych kątownikach, została uformowana na obecnie widocznej drewnianej podłodze. Na podłodze widoczne świeże troty spuszczeni które zaatakowały więźbę dachu pałacu.

Fot. Nr. 21, 22. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Widoczne współczesne ściany boczne wokół świetlika.

W głębi skos ściany osadzonej na stalowych kątownikach, została uformowana na obecnie widocznej drewnianej podłodze.

Na podłodze widoczne świeże troty spuszczeli które zaatakowały więźbę dachu pałacu.

Fot. Nr. 23, 24. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Widoczne współczesne ściany boczne wokół światlika.

W głębi skos ściany osadzonej na stalowych kątownikach, została uformowana na obecnie widocznej drewnianej podłodze.

Na podłodze widoczne świeże troty spuszczeni, które zaatakowały więźbę dachu pałacu.

Fot. Nr. 25, 26. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łężanach. Wnętrze poddasza. Widoczne współczesne ściany boczne wokół świetlika z obudowanymi instalacjami.

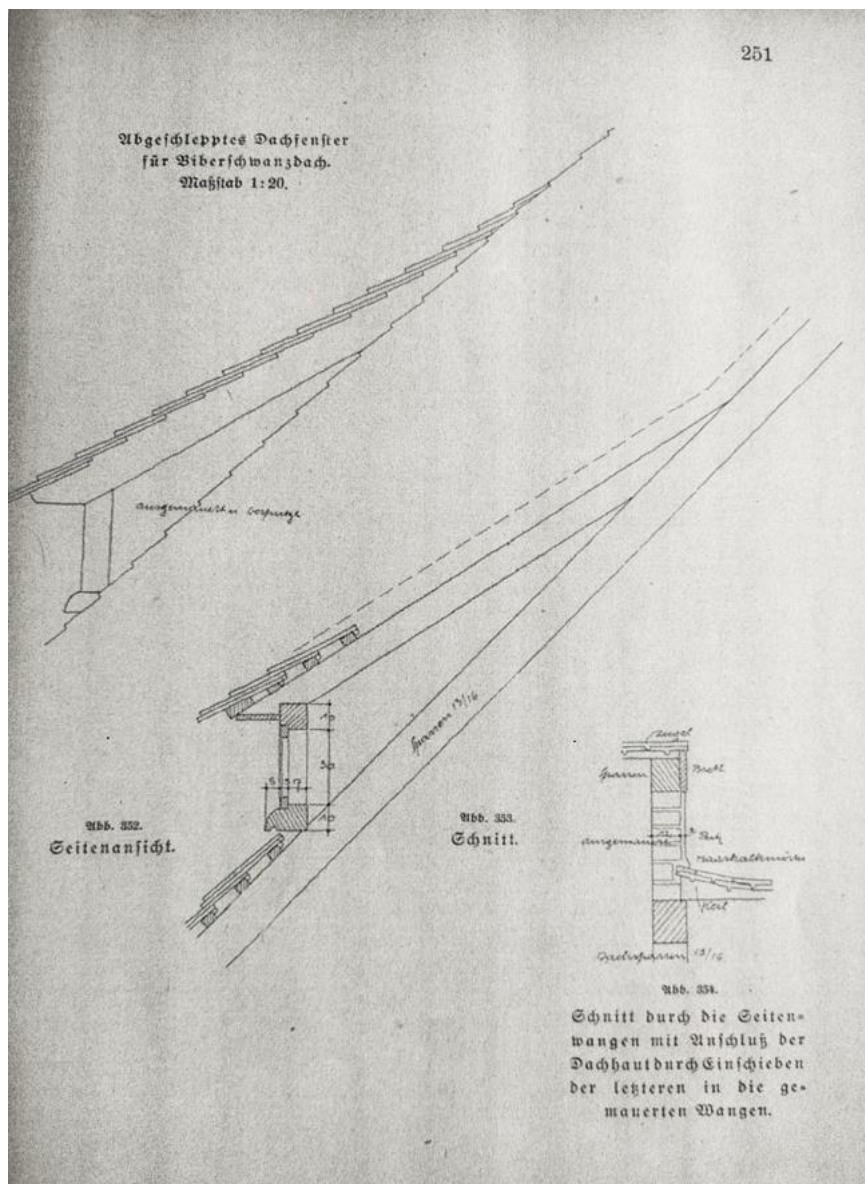
Fot. Nr. 25, 26. Neobarokowy pałac z 1909-1910 r. w Łęczanach. Wnętrze poddasza. Widoczne współczesne ściany boczne wokół świetlika.

4. WIZJA LOKALNA ORAZ ANALIZA MATERIAŁÓW ARCHIWALNYCH /
DOKUMENTACJI Z UBIEGŁYCH LAT WYKAZAŁA
-- TECHNIKA I TECHNOLOGIA

- pierwotnie jeśli nadświetle istniało było wykonane z drewnianych elementów, belek, krawędziaków łączonych ciesielsko na kołki i zamaki, było połączone z konstrukcją dachu. stolarki okienne z tego czasu nie zachowały się.
- poniżej załączam skan szkicu przekroju pierwotnej budowy nadświetla z 1921 r. Najprawdopodobniej elementy budowy otworu w dachu mogły wyglądać jak w pozycji:

„ GRUNDLAGEN FÜR DAS BAUEN IN STADT UND LAND MIT BEFONBERER
RUDFLICHT AUF BEN WIEBERAUFBAU IN OSTPREUSEN

VON GEORG STEINMERT, ARCHITEKT BERLIN. BERLIN-MÜNCHEN 1921

- MATERIAŁY PIERWOTNE

belki nadprożowa i dolna parapetowa oraz boczne i pionowe dzielące na pięć otworów okiennych.

pozostałości po belkach konstrukcyjnych dachu, są widoczne w postaci fragmentów połączonych śrubą rzymską lub pozostawione w postaci obudowanej ścianakami poddasza .

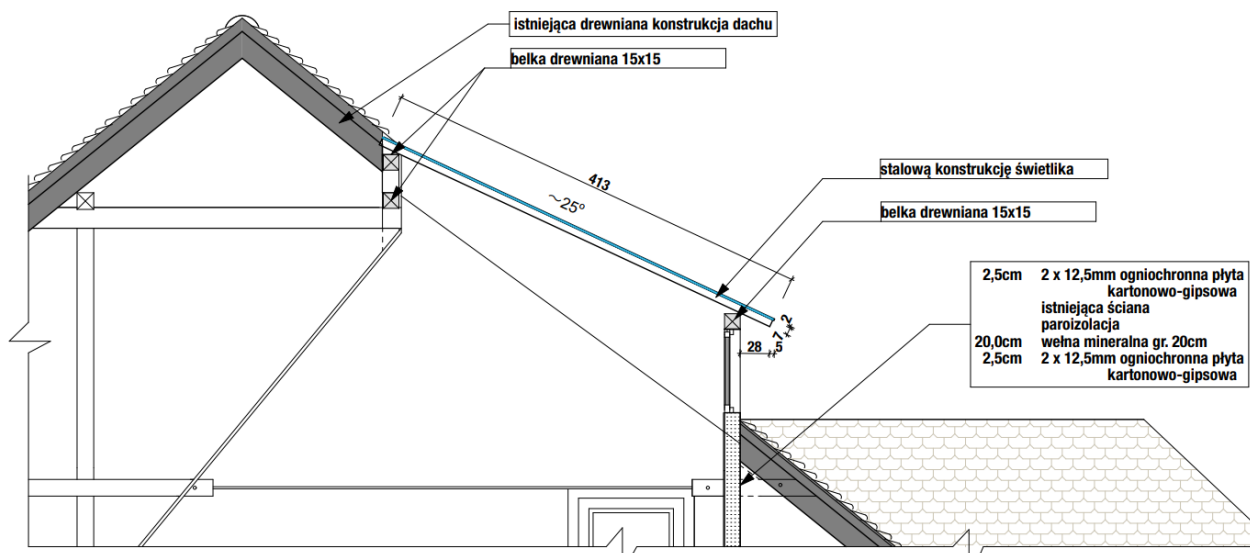
- MATERIAŁY WTÓRNE

Stalowe kątowniki leżące na kalenicy oraz belce nadprożowej nadświetla oraz ściana skośna z zatopionymi w niej stalowymi kątownikami

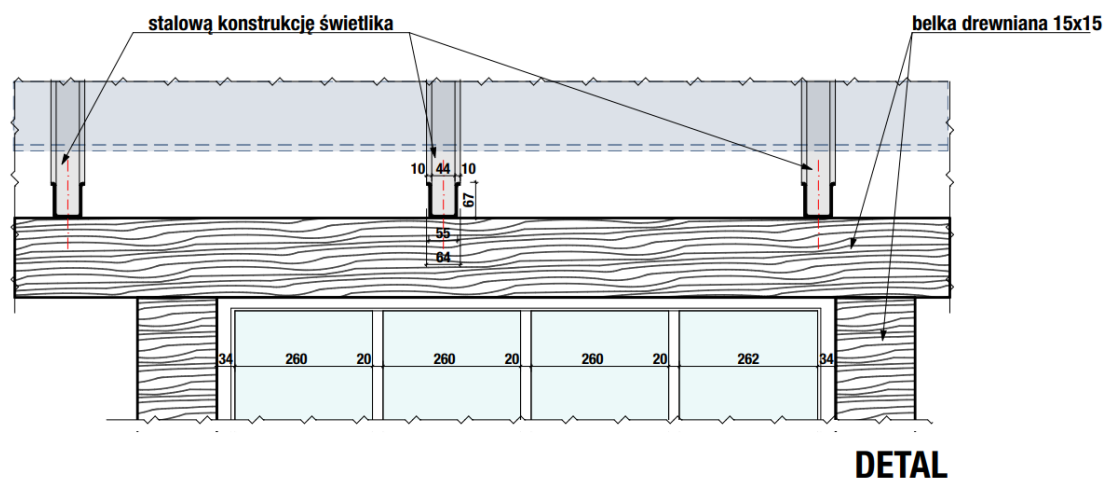
Szyby zbrojone leżące na kątownikach

Ścianki boczne wokół świetlika

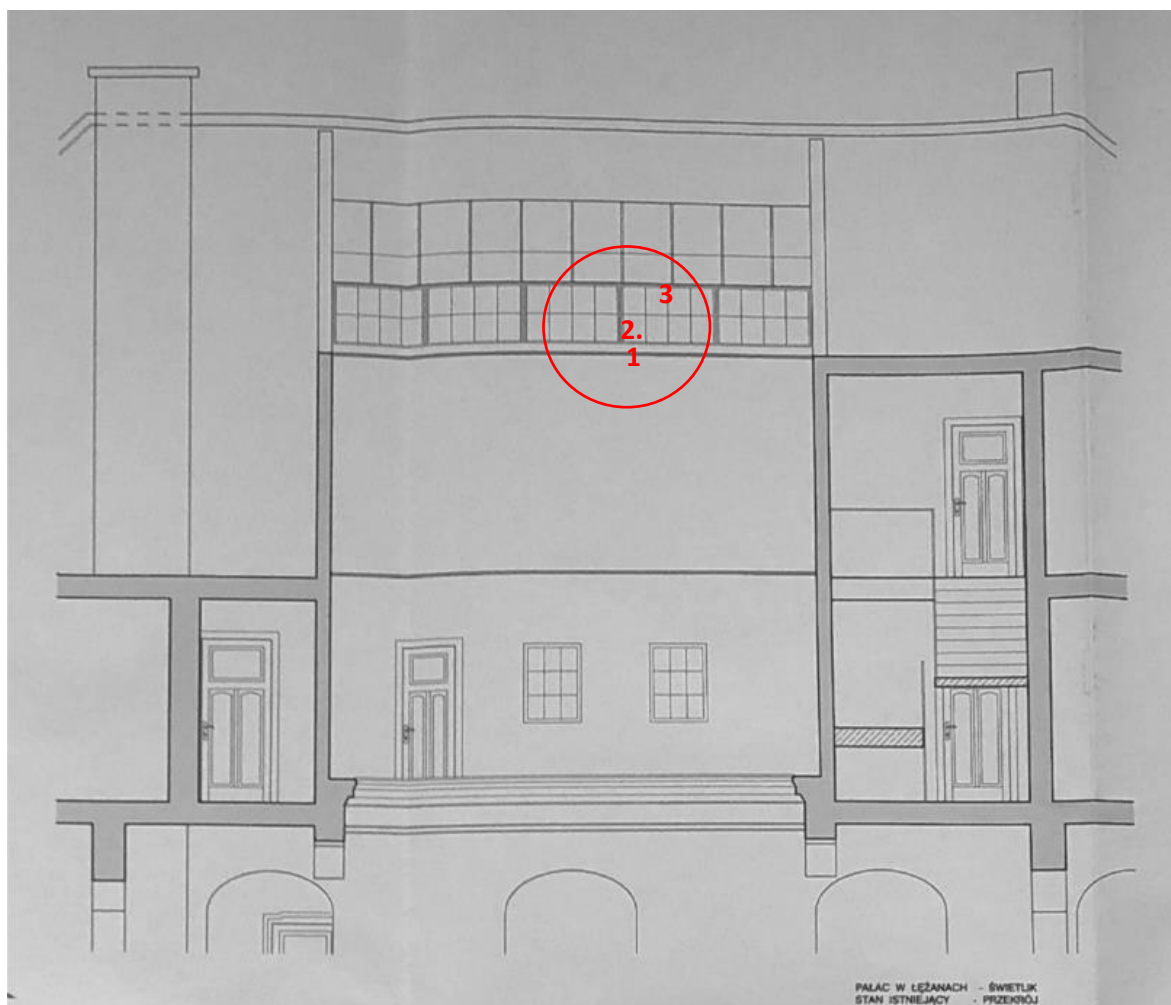
Stolarki okienne jednoramowe/krosnowe, ośmiopodziałowe ze szprosami

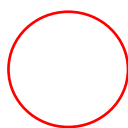
Rys. stanu obecnego udostępnione przez Pracownię SPAPA

5. OZNACZENIE MIEJSC SOND I ODKRYWEK WYKONANYCH W LATACH UBIEGŁYCH W RAMACH BADAŃ DO PROJEKTU ADAPTACJI BUDYNKU

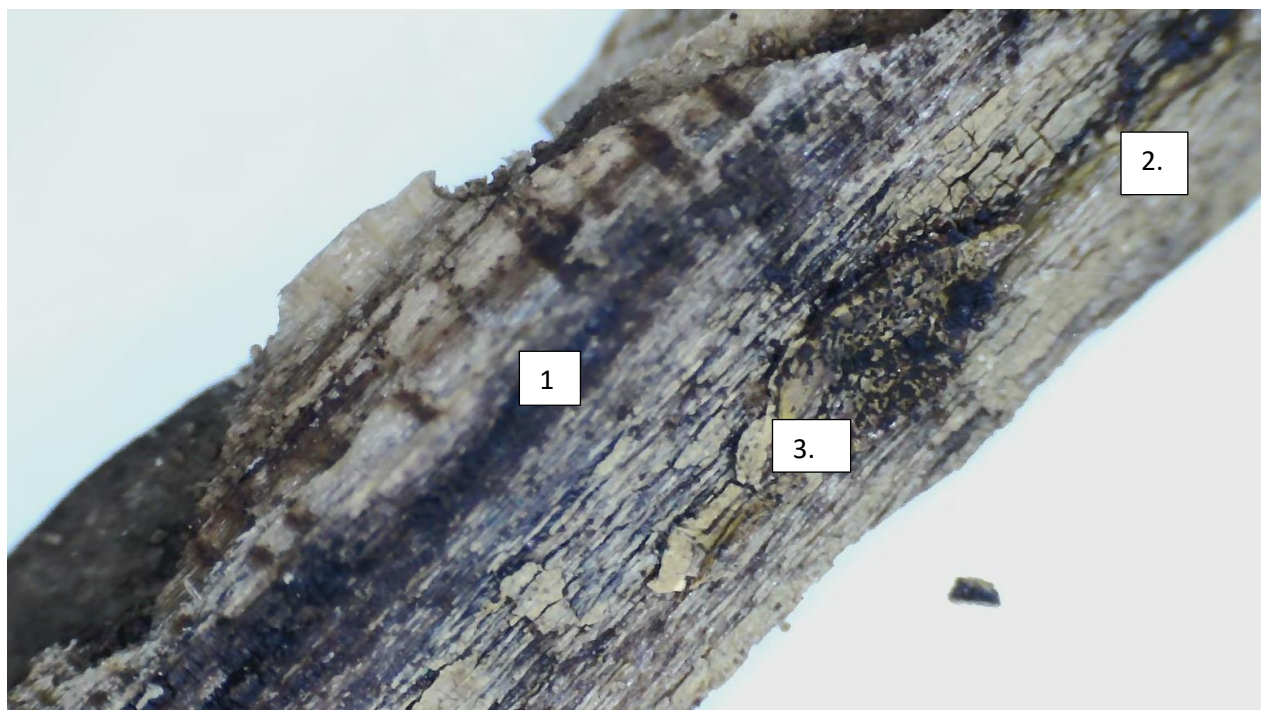

Rys. Archiwum WUOZ Olsztyn 2006 rok

- 1**, stratygrafie warstw malarskich drewna belki nadproża
- 2**, stratygrafie warstw malarskich ze stolarki okiennej
- 3**, stratygrafie warstw malarskich ze stalowego kątownika

6. SONDY I STRATYGRAFIE

SONDA NR 1. Spalone drewno belki nadproża ze śladami w. malarskiej żółtej nawiązującej do koloru tynku

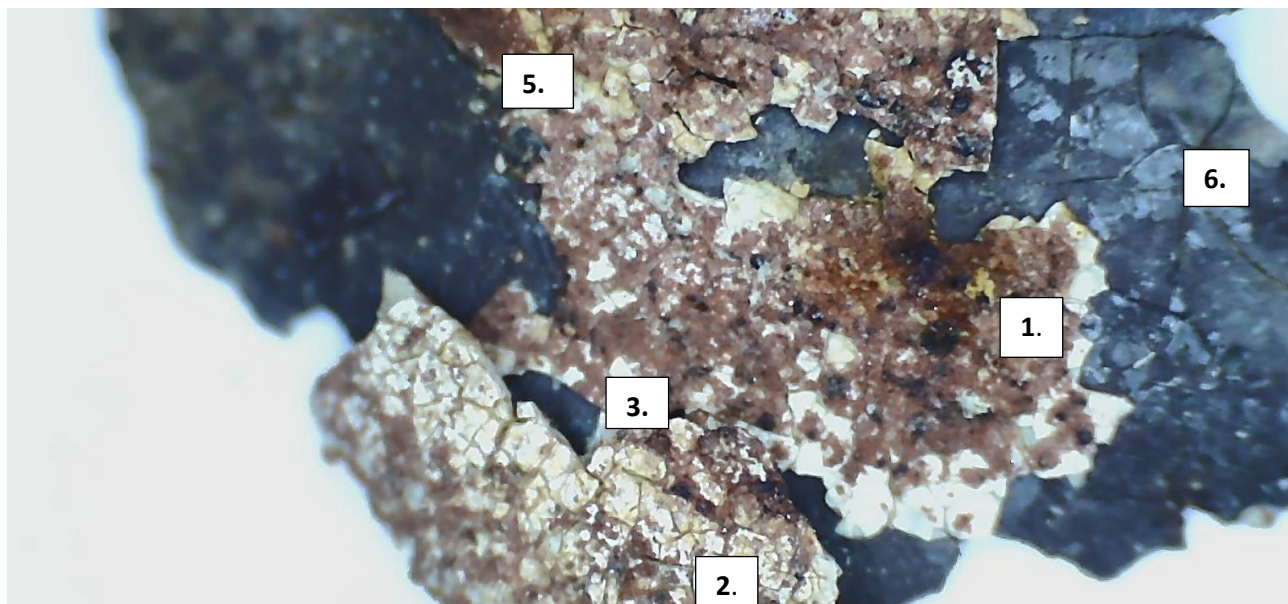
W. TECHNO- LOGICZNA	W. CHRONO- LOGICZNA		OPIS WARSTWY
3.	III		w. malarska żółta (ugier jasny z bielą)
2.	II/po 1945	budowa obecnego świetlika	w. malarska żółta(ugier jasny z bielą)
		Spalone drewno 1945 r.	
1.	I. /1909-1910		BELKA DREWNIANA NADPROŻA

SONDA NR 2. Stolarka okienna wtórna w. malarskie

W. TECHNO- LOGICZNA	W. CHRONO- LOGICZNA		OPIS WARSTWY
5.	IV		w.malarska ciepła biel olejna
4.	III		w.malarska biel / chłodna szarawa olejna
3.	II		w. malarska rozbielona chłodna biel
2.	I /po 1945	wtórna stolarka	w. malarska ciepła biel, rozbielona ugrowa, spoiwo olejne
1.			Drewno sosnowe skrzydło wtórnego okna

SONDA NR 3. Stalowy kątownik nadświetla, w. malarskie na metalu, są odwrócone

W. TECHNO- LOGICZNA	W. CHRONO- LOGICZNA		OPIS WARSTWY
6.	IV		w.malarska ciepła biel olejna z warstwa czarnego brudu, smólek z komina
5.	III		w.malarska biel / chłodna olejna
4.	II		w. malarska rozbielona żółtawa, zmieniła kolor od oleju warstw wierzchnich i zrobiła się bardziej żółto zielonkawa
3.	I /po 1945	wtórna konstrukcja stalowa, kątowniki	w. malarska ciepła biel, rozbielona ugrowa, spoiwo olejne pożółkłe od warstw olejnych wierzchnich
2.			Minia czerwona w. mal zabezpieczająca metal przed korozją
1.			Kątowniki stalowe konstrukcji daszku nadświetla

7. WNIOSKI I WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

1. W wyniku rozpoznania i analiz materiałów archiwalnych, okazało się, że obecne nadświetle jest wtórnym rozwiązaniem. Jest to podłużne okno składające się z szeregu pięciu okien krosnowych ośmiopodziałowych ze szprosami w dachu mansardowym nad korpusem pałacu. Od góry na kalenicy oparte są stalowe kątowniki u dołu wsparte na poziomej belce nadproża szeregu okien. Na kątownikach ułożono szyby zbrojone siatką.
2. Nie wiemy do końca jak wyglądało pierwotne nadświetle czy też duże poziome okno w dachu, możemy jedynie domniemywać jak powinno ono wyglądać w oparciu o rysunki architektoniczne analogicznych rozwiązań (załączone do niniejszej dokumentacji). Zatem najlepiej nie wprowadzać nowych rozwiązań, jedynie utrzymać obecne. Nie mniej wymagają one korekty ze względu na konieczność zabezpieczenia wnętrza pałacu przed zamakaniem. Należy również naprawić zdegradowane elementy.
3. Wizja lokalna wykazała, że stan zachowania pierwotnych drewnianych elementów okna jest bardzo zły i wymaga częściowej wymiany. Konkretnie chodzi o belkę nadprożową, która w 50-60% wymaga wymiany. Także trzy pionowe dzielące na pięć okien wymagają wymiany.
4. Nie znany jest stan zachowania dolnej belki parapetowej, obudowanej miedzianą blachą. Ponieważ rama okna wraz ze skrzydłami została dostawiona do belek od strony wnętrza, jest szczelina pomiędzy nimi. Nie wiadomo czy przypadkiem belka ta także nie wymaga naprawy. Podczas wizji lokalnej nie było możliwości wykonania odkrywki w celu sprawdzenia jej stanu. Będzie to dopiero możliwe podczas prac naprawczych. Należy podczas prac uwzględnić jej hipotetyczną naprawę także w 50% powierzchni.
5. Należy wykonać w trybie pilnym remont więźby dachowej wraz z wytruciem szkodników drewna oraz jej zabezpieczenie stosownymi preparatami o właściwościach PPOŻ i biobójczymi. Wytrucie szkodników można zlecić firmie TRUTEX z siedzibą w Olsztynie, która posiada odpowiednie kwalifikacje oraz technologię i stosowne preparaty. Daje także gwarancję na swoje prace. Będzie to najwłaściwsze działanie interwencyjne i odpowiednio zabezpieczające obiekt.
6. Miejscowa wymiana metodami ciesielskimi zniszczonych elementów konstrukcji więźby, pozwoli na przetrwanie dachu na kolejne lata.
7. Wtórne stolarki okienne, jednoramowe/krosnowe ze szprosami w ilości 5 sztuk, wymagają odtworzenia i ponownego ich zamontowania. O ile to będzie możliwe rozwiązać zamocowanie ich w belkach w korzystniejszy sposób, będzie to miało znaczący wpływ na stan konstrukcji więźby dachowej oraz użytkowanie, na przykład bezpieczniejsze otwieranie skrzydeł.
8. Wykonanie nowej konstrukcji aluminiowej świetlika. Najważniejsze dla zabytku, to zachowanie cyrulacji powietrza i wentylacji przy remoncie świetlika. Być może zamontowanie nawietrzaków byłoby odpowiednim rozwiązaniem. Brak wentylacji będzie skutkował pojawieniem się zagrzybienia wewnątrz budynku.
9. Odtworzenie wtórnej kolorystyki elementów na podstawie zidentyfikowanych warstw.
 - drewniane belki – zabezpieczone PPOŻ, BIOBÓJCZO, w kolorze zbliżonym do NCS S 1005-Y50R lub NCS S 1010-Y20R kolor należy

potwierdzić podczas prac remontowych, ponieważ stan zachowania elementu wraz z nawarstwieniami jest bardzo zły.

- stolarki okienne – kolor zbliżony do NCS S NCS S 1005-Y50R lub NCS S 1010-Y20R kolor należy potwierdzić podczas prac remontowych
- stalowa konstrukcja – kolor ciemny grafit RAL 7021

BIBLIOGRAFIA

1. Dzieciatkowska J., *Badania konserwatorskie nawarstwień występujących na ścianach, stropach i stolarkach wewnątrz Pałacu w Łęzanach, gm. Kętrzyn*, Olsztyn 2006;
2. Jackiewicz-Garniec M., Garniec M., *Pałace i dwory Prus Wschodnich. Dobra utracone czy ocalone*, Olsztyn 2001;
3. Schindowski G., *Eine Erinnerung an Loßainen. Nach den Aufzeichnungen des Dr. Reinhold v. Fisher*; b.m., b.r.
4. Urban A., *Próba identyfikacji założeń kompozycyjnych parku pałacowego w Łęzanach oraz koncepcja jego rewaloryzacji. Praca inżynierska wykonana w Katedrze Architektury Krajobrazu i Agroturystyki pod kierunkiem prof. dr hab. Krzysztofa Młynarczyka*, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, Olsztyn 2005;

http://www.arta.olsztyn.pl/polski/palace_lezany.htm

5. Projekt Pracownia SPAPA Państwo Mikulscy-Bąk „Remont Pałacu w Łęzanach” 2006 r.
6. E.Buszko „Propozycja konserwacji i wykonanie prób na odkrytych podczas badań konserwatorskich nawarstwień w 2006 roku fragmentach dekoracji na ścianach i sufitach wewnątrz pałacu w Łęzanach. „
7. D.Pestka „Badania konserwatorskie Holu wejścia głównego pałacu w Łęzanach” szary kolor stolarek okiennych piwnicznych, jest związany z jej scaleniem w szarym kamiennym fundamencie, kontrastującym z żółtą fasadą szlachetnych tynków barwionych w masie.